KOD_____

Dolnośląski Konkurs HISTORYCZNY **dla uczniów szkół podstawowych w roku szkolnym 2025/2026**	*zDolny Ślązak*	**ETAP WOJEWÓDZKI FINAŁ** **3 marca 2026 r.** **godz. 12.00** czas trwania 120 minut
Kuratorium Oświaty we Wrocławiu / Dolnośląski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli we Wrocławiu		

INSTRUKCJA

1. **Pisz wyraźnie czarnym lub niebieskim długopisem.**
2. **Wpisz swój kod na każdej stronie arkusza.**
3. **Nie używaj korektora. W razie pomyłki skreśl odpowiedź i napisz jeszcze raz.**
4. **W zadaniach zamkniętych z odpowiedziami do wyboru zakreśl znakiem X właściwą odpowiedź. W razie pomyłki otocz błędnie zaznaczoną odpowiedź kółkiem i jeszcze raz zaznacz poprawną odpowiedź.**
5. **Pamiętaj, że pracujesz samodzielnie. Nie możesz korzystać z żadnych pomocy. Potrzebne informacje zawarte są w treści zadań.**
6. **Przy każdym zadaniu zapisano możliwą do zdobycia liczbę punktów.**
7. **Maksymalna liczba punktów do zdobycia wynosi 60.**

Powodzenia!

Suma zdobytych punktów _____

KOD_____

1. Do poniższych wydarzeń dopisz wiek oraz jego właściwą połowę. (0-2)

A. bitwa pod Maratonem ……

B. zniszczenie Kartaginy ……

C. wydanie Edyktu mediolańskiego ……

2. Zapoznaj się z ilustracjami i na ich podstawie oraz wiedzy własnej wykonaj polecenia. (0-1)

A.

C.

B.

D.

źródło: wikipedia.org.pl

Zaznacz budowlę zwaną Partenonem i napisz, w którym mieście się znajduje.

……

3. Podaj dwa podobieństwa i dwie różnice między demokracją ateńską a demokracją współczesną. (0-2)

A. podobieństwa:

……

……

B. różnice:

……

……

4. Granica Imperium Rzymskiego w Europie w II wieku oparta była o (0-1)

A. Odrę. B. Wisłę. C. Dunaj. D. Loarę.

5. Uporządkuj podane wydarzenia od najwcześniejszego do najpóźniejszego. Wpisz przy wydarzeniach cyfry od 1 do 4. (0-1)

…… początek wojen husyckich

…… powstanie biskupstwa we Wrocławiu

…… wybudowanie Kaplicy Zygmuntowskiej na Wawelu

…… wyprawa księcia Henryka Sandomierskiego do Ziemi Świętej

6. Wymień nazwy wszystkich państw, z którymi Polska w okresie średniowiecza była związana unią personalną. (0-1)

……

7. Do każdego z przywilejów dopisz jedno jego postanowienie. (0-2)

A. przywilej jedleńsko-krakowski

……

……

B. przywilej cerekwicko-nieszawski

……

……

8. Zapoznaj się z ilustracją i na jej podstawie oraz wiedzy własnej wykonaj polecenia. (0-2)

Tłumaczenie tekstu z ilustracji: Henryk IV Cesarz czekający 3 dni na papieża Grzegorza VII

https://commons.wikimedia.org/

A. Napisz, jakie wydarzenie zostało przedstawione na ilustracji.

……

……

B. Wyjaśnij, co było przyczyną przedstawionego wydarzenia.

……

……

9. Zapoznaj się z fragmentem kroniki Janka z Czarnkowa i na jego podstawie oraz wiedzy własnej wykonaj polecenia. (0-3)

„Za czasów Karola, ojca wspomnianego króla Ludwika, najjaśniejszy król polski Kazimierz, pragnąc królestwo swoje polskie [...] do całości przywrócić, oraz aby to pewniej i prędzej, bez ostatecznego wyczerpania swego ludu i bez strat, do pożądanego końca doprowadzić, zamyślił prosić o pomoc wspomnianego Karola, który siostrę jego miał za żonę. Gdy to uczynił [...] rzeczony król, […] człek bardzo mądry [...] pierwej nim obiecał dać mu pomoc orężną, rozważył, jakich by się mógł stąd spodziewać zysków lub korzyści. Król Kazimierz, zwiedziony radą swoich, jak mniemał, wiernych doradców, oświadczył Karolowi, królowi węgierskiemu, że w razie gdyby nie miał syna a miał już dwie córki z małżonki swej Litwinki - chciałby przeznaczyć swoje królestwo polskie pierworodnemu jego synowi Ludwikowi, jako swemu najukochańszemu siostrzeńcowi. Miał wtedy wspomniany król Karol trzech synów: Ludwika, Andrzeja i Stefana […].”

źródło: *Kronika Jana z Czarnkowa* (1370-1384), tłum. J. Zerbiłło, Warszawa 1905, s. 16-17.

A. Napisz, w jakim celu polski król zwrócił się o pomoc do króla Węgier i co mu w zamian za tę pomoc obiecał.

……

……

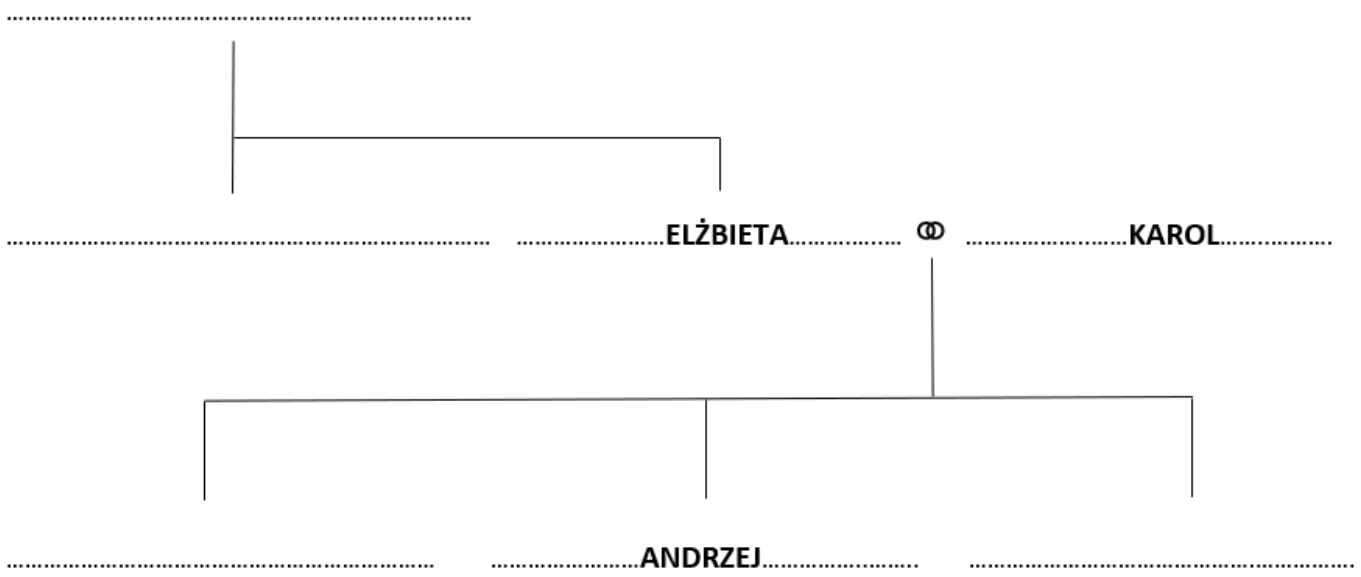
……

……

B. Podaj nazwy dwóch dynastii, których przedstawiciele pojawili się w tekście.

……

C. Uzupełnij wszystkie brakujące miejsca w drzewie genealogicznym, wpisując właściwe imiona postaci.

źródło: https://wsjp.pl/

10. Do poniższych opisów dopisz właściwe nazwy pojęć. (0-2)

A. Zrzeszenie rzemieślników jednego lub kilku pokrewnych zawodów, mające na celu ochronę interesów rzemiosła, podnoszenie poziomu kwalifikacji zawodowych oraz organizowanie samopomocy wśród członków.

……

B. W ustroju feudalnym osoba, która złożyła hołd seniorowi i tym samym zobowiązała się do służby na jego rzecz w zamian za otrzymanie pewnych korzyści.

……

11. Zapoznaj się z ilustracją przedstawiającą herb Wrocławia i na jej podstawie oraz wiedzy własnej wykonaj polecenia. (0-2)

źródło: wikipedia.org.pl

A. Napisz, który z wizerunków, przedstawionych na herbie Wrocławia, jest piastowskim symbolem książąt śląskich.

……

B. Podaj w porządku chronologicznym nazwy trzech państw, w granicach których na przestrzeni dziejów znajdował się Wrocław.

……

12. Spośród poniższych rzeźb zaznacz tę, która powstała w okresie renesansu. Wpisz jej nazwę i autora. (0-2)

A.

B.

C.

źródło: wikipedia.org.pl

……

13. Oceń prawdziwość zdań. Wpisz P, jeśli zdanie jest prawdziwe lub F, jeśli jest fałszywe. (0-2)

A.	Pierwszym carem Rosji z dynastii Romanowów był Piotr I.	
B.	Ludwik XIV cofnął ostatnie z przywilejów nadanych hugenotom w edykcie nantejskim.	
C.	Cecora, Kircholm, Żółte Wody i Kłuszyn, to miejsca bitew stoczonych za panowania Zygmunta III.	

14. Do opisów postaci dopisz imiona i nazwiska, których dotyczą. (0-2)

A. W latach 1821–1830 minister skarbu Królestwa Polskiego. Zlikwidował deficyt budżetowy, wprowadził monopole skarbowe (np. solny), zapoczątkował długofalowy plan rozwoju górnictwa i hutnictwa m.in. zainicjował budowę w Zagłębiu Staropolskim kompleksu kopalń rudy żelaza.

źródło: Encyklopedia.pwn.pl

……

B. Arcybiskup metropolita gnieźnieński i poznański, kardynał. W okresie Kulturkampfu więziony za obronę praw Kościoła katolickiego, zyskał dużą popularność w społeczeństwie polskim. Ze względu na swoją postawę musiał opuścić Wielkopolskę. Od 1876 przebywał w Rzymie.

źródło: Encyklopedia.pwn.pl

……

15. Na podstawie mapy i wiedzy własnej wykonaj zadania. (0-2)

źródło: https://zpe.gov.pl/

A. Mapa przedstawia

1. terytorium Księstwa Warszawskiego.
2. terytorium przyłączone w 1795 do Rosji.
3. ziemie polskie po drugim rozbiorze Polski.
4. ziemie polskie przed pierwszym rozbiorem Polski.

B. Z zaznaczonych na mapie miejscowości wybierz jedną, gdzie Polacy w trakcie insurekcji kościuszkowskiej odnieśli militarne zwycięstwo i jedną, gdzie ponieśli porażkę.

zwycięstwo …… klęska ……

16. Zarówno w XIX, jaki i w XX wieku wybuchały w Wielkopolsce powstania. Poniżej wypisano treści pasujące do tych dwóch powstań oraz takie, które nie są związane z żadnym z nich. Przyporządkuj dwie wybrane informacje pasujące do powstania wielkopolskiego z XIX wieku, dwie do powstania wielkopolskiego z XX wieku oraz dwie, które nie pasują do żadnego z nich. (0-3)

Aleksander Wielopolski, zwycięstwo pod Miłosławiem, Bazar, plebiscyt, napływ chłopów do oddziałów powstańczych, Józef Dowbor-Muśnicki, pomoc dyplomatyczna Francji, Ludwik Mierosławski, powstanie zakończone klęską, traktat wersalski

A. informacje pasujące do powstania z XIX wieku

……

……

B. informacje pasujące do powstania z XX wieku

……

……

C. inne informacje

……

……

17. Uzupełnij tabelkę, wpisując brakujące elementy. (0-3)

BITWA	NAZWA KONFLIKTU	ROK
bitwa pod Ostrołęką		
bitwa nad Bzurą		
bitwa pod Lutynią		

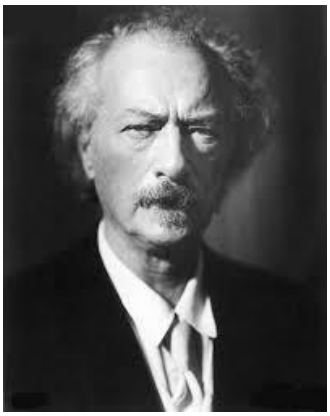
18. Podaj nazwy pojęć, do których odnoszą się poniższe opisy. (0-2)

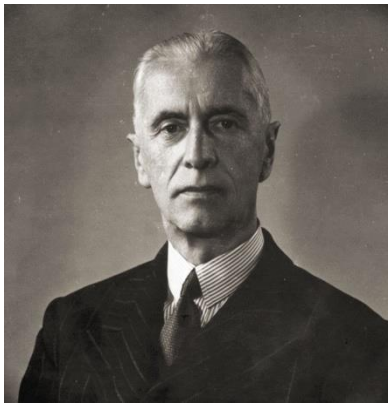
A. …… - sojusz zawarty w 1882 roku, w którego skład weszły Cesarstwo Niemieckie, Królestwo Włoch i Austro-Węgry.

B. …… - odmowa złożenia przysięgi przez polskich legionistów na wierność cesarzom Niemiec i Austro-Węgier.

19. Do postaci, przedstawionych na poniższych zdjęciach, dopasuj po dwa właściwe stwierdzenia, które ich dotyczą. (0-3)

A.

B.

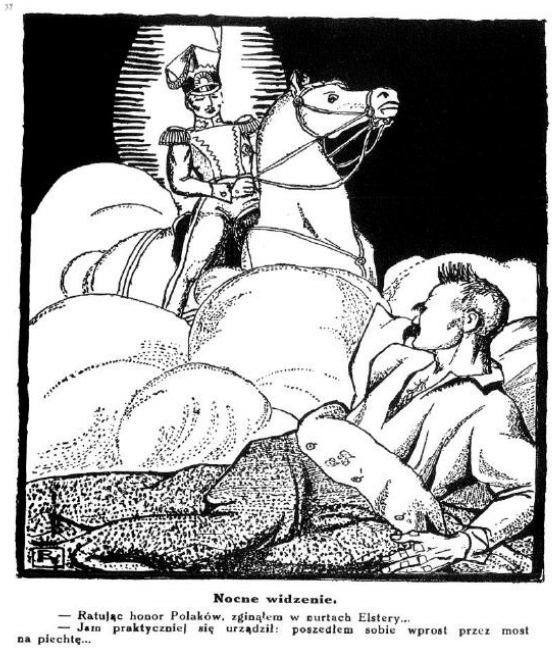
C.

źródło: wikipedia.org.pl

…… …… ……

1. główny dowódca w powstaniu warszawskim
2. prezydent Rzeczypospolitej Polskiej na uchodźstwie (1939–1947)
3. sprawował funkcje premiera i ministra spraw zagranicznych
4. pod jego wpływem prezydent Woodrow Wilson umieścił w swoim ultimatum trzynasty punkt
5. laureat pokojowej Nagrody Nobla
6. twórca i naczelny wódz Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie
7. 30 września 1944 odwołał ze stanowiska Naczelnego Wodza generała Kazimierza Sosnkowskiego
8. zginął w katastrofie lotniczej w Gibraltarze
9. I sekretarz KC PZPR

20. Zapoznaj się z rysunkiem satyrycznym i tekstem z ilustrowanego czasopisma „Mucha" z 2 września 1927 roku. Na ich podstawie i wiedzy własnej wykonaj polecenia. (0-2)

Nocne widzenie.
— Ratując honor Polaków, zginąłem w nurtach Elstery...
— Jam praktyczniej się urządził: poszedłem sobie wprost przez most na piechtę...

Tekst pod rysunkiem:

Nocne widzenie
- Ratując honor Polaków, zginąłem w nurtach Elstery…
- Jam praktyczniej się urządził: poszedłem sobie wprost przez most na piechtę….

Mucha: szkice satyryczno-humorystyczne, R. 59, nr 35 (2 września 1927), s. 5.

A. Rozpoznaj postaci przedstawione na rysunku satyrycznym oraz zapisz ich imiona i nazwiska.

……..

B. Napisz, do jakiego wydarzenia z historii Polski XX wieku nawiązuje rysunek satyryczny.

……..

21. Na podstawie tekstu źródłowego i wiedzy własnej wykonaj polecenia. (0-3)

„Dnia 14 lutego 1942

W ślad za moim rozkazem l. 2926 z dnia 3 IX 1941 r.

1. Znoszę dla użytku zewnętrznego nazwę ZWZ - wszyscy żołnierze w czynnej służbie wojskowej stanowią „Armię Krajową" podległą Panu Generałowi, jako jego dowódcy
2. Stanowisko Pana Generała nosi nazwę Dowódcy Armii Krajowej […]"

Wódz Naczelny

źródło: https://archiwum.ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/polityka/teksty-o-historii/39055,Powstanie-Armii-Krajowej.html

A. Rozwiń skrót ZWZ - …… .

B. Armia Krajowa powstała

1. w roku lądowania aliantów w Normandii.
2. po klęsce wojsk niemieckich pod Stalingradem.
3. w roku rozpoczęcia realizacji planu Barbarossa.
4. w roku, w którym na konferencji w Wannsee został przyjęty plan zagłady Żydów.

C. Podaj nazwy dwóch organizacji wojskowych, oprócz Armii Krajowej, które działały w czasie II wojny światowej na ziemiach polskich.

……..

22. Na podstawie fragmentów tekstów i wiedzy własnej napisz, do jakich wydarzeń się one odnoszą. (0-3)

A. „Hitler już dłuższy czas wyobrażał sobie tę scenę i był teraz całkowicie przepełniony tym, by móc tę rolę dobrze przed historią odegrać. W lasku Compiegne kazał wyprowadzić z hali ten wagon, w którym rozegrała się ceremonia z roku 1918. […] Keitel miał prowadzić pertraktacje, które przeciągnęły się do 22 czerwca."

……

B. „Trybunał uznał kierownictwo NSDAP, SS, SD i gestapo za organizacje przestępcze […]. 12 oskarżonych skazano na karę śmierci, 3 - na karę dożywotniego więzienia […]."

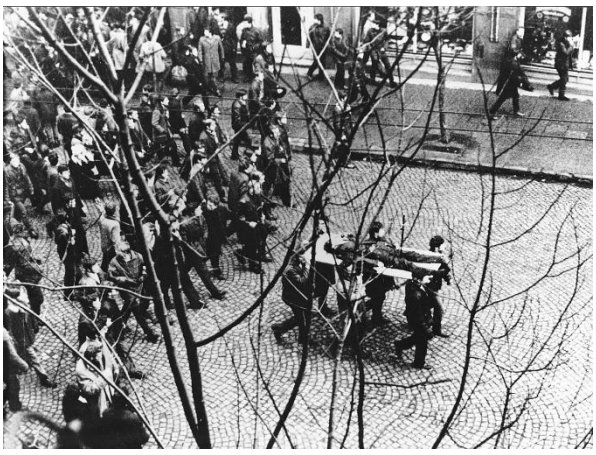
……

C. „Niedawne enucjacje wskazują na kluczową rolę Stalina w wybuchu konfliktu […]. Zmusił on ponoć Kim Ir Sena do rozpętania wojny. Równie wielu zwolenników ma teza, o własnej inicjatywie Kima, realizującego osobiste aspiracje […]. Dzięki zabiegom Amerykanów Rada Bezpieczeństwa ONZ wezwała swoich członków do udzielenia pomocy napadniętym."

źródło: A. Czubiński, W. Olszewski, Historia powszechna 1939- 1994, Poznań 1995, s. 32, 200, 237.

……

23. Na podstawie zdjęcia i fragmentu *Ballady o Janku Wiśniewskim* oraz wiedzy własnej wykonaj polecenia. (0-2)

źródło: wikipedia.org.pl

Chłopcy z Grabówka, chłopcy z Chyloni,
Dzisiaj milicja użyła broni.
Dzielnieśmy stali, celnie rzucali.
Janek Wiśniewski padł!

Na drzwiach ponieśli go Świętojańską,
Naprzeciw glinom, naprzeciw tankom.
Chłopcy stoczniowcy - pomścijcie druha!
Janek Wiśniewski padł!

źródło: www.tekstowo.pl/piosenka,kazik,ballada_o_janku_wisniewskim.html

A. Napisz, czy zdjęcie oraz fragment ballady są związane w wydarzeniami na Wybrzeżu w 1970 czy 1980 roku? Uzasadnij swoją decyzję.

……

……

……

……

B. Wymień po jednym z bezpośrednich politycznych skutków protestów w Polsce w grudniu 1970 i sierpniu 1980 roku.

grudzień 1970 ……

……

sierpień 1980 ……

……

Uwaga: Zadania 24 i 25 to zadania opisowe. Należy odpowiadać pełnymi zdaniami.

24. Opisz przyczyny, przebieg i skutki wojen polsko-tureckich w XVII wieku. (0-6)

25. Przedstaw politykę mocarstw wobec sprawy polskiej oraz dyplomatyczną działalność Polaków na rzecz odzyskania niepodległości w czasie I wojny światowej. (0-6)